

Jerzy Kowalczyk

Powołanie Komisji Ochrony Zabytków przez warszawskich historyków sztuki

Ochrona Zabytków 25/2 (97), 124

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

4) powołanie międzynarodowego organu zajmującego się wykrywaniem i ściganiem kradzieży dzieł sztuki.

Postulaty te znajdowały zrozumienie i oddźwięk u naszych rozmówców. Miejmy nadzieję, że będą one realizowane przez mający powstać instytut.

Władysław Sieroszewski

POWOŁANIE KOMISJI OCHRONY ZABYTEKÓW PRZEZ WARSZAWSKICH HISTORYKÓW SZTUKI

Zainteresowanie Stowarzyszenia Historyków Sztuki sprawami konserwacji i ochrony zabytków datuje się od początku powstania organizacji. Najżywiej tymi sprawami zajmował się Oddział Krakowski SHS, czego wyrazem jest wieloletnia działalność Sekcji Konserwatorskiej. Niedawno konserwator dr H. Pieńkowska w artykule *Konfrontacje konserwatorskie* zamieszczonym w „Biuletynie Historii Sztuki” (1970, nr 1) przypomniała o ambitnych poczynaniach tej sekcji działającej pod kierunkiem prof. dr J.E. Dutkiewicza (sesje i konferencje w latach 1950, 1965 i 1968 poświęcone problematyce ogólnej i regionalnej).

Wobec wyraźnego pogorszenia się w ostatnich latach stanu zachowania wielu zabytków w kraju i groźby rozbiórki niektórych z nich (częściowo zrealizowanej), odezwały się wśród historyków sztuki głosy nawołujące do aktywnego udziału Stowarzyszenia w walce o ratowanie zabytków. Na Walnym Zjeździe SHS w marcu 1971 r. delegaci Oddziału Warszawskiego wysunęli postulat o powołanie Komisji Ochrony Zabytków przy Zarządzie Głównym SHS. Po gorących polemikach zwyciężyła jednak koncepcja przyłączenia się członków Stowarzyszenia do społecznych Okręgowych Komisji Ochrony Zabytków przy PTTK. Roczny okres współpracy z PTTK wykazał małą skuteczność tej drogi. Dlatego Walne Zgromadzenie członków Oddziału Warszawskiego SHS w dniu 16.II.1972 r. uchwaliło powołanie Komisji Ochrony Zabytków przy Oddziale. W skład Komisji weszli: mgr Ryszard Brykowski (Instytut Sztuki PAN), dr hab. Tadeusz S. Jaroszewski (Instytut Historii Sztuki UW), dr hab. Jerzy Kowalczyk (Instytut Historii Sztuki UW) — przewodniczący Komisji, mgr Gabriela Lipkowska (Muzeum Narodowe w Warszawie), mgr Przemysław Maliszewski (Ośrodek Dokumentacji Zabytków), dr hab. Krzysztof Pawłowski (Instytut Historii Kultury Materialnej PAN). Zarząd Oddziału Warszawskiego SHS jest reprezentowany na posiedzeniach Komisji przez dr Tadeusza Rudkowskiego. Na pierwszym posiedzeniu w dniu 11.III.1972 r. zostały nakreślone cele i zadania Komisji Ochrony Zabytków wynikające ze statutu Stowarzyszenia Historyków Sztuki (§ 3 i § 4). Jako główne cele przyjęto:

1. Kształtowanie ogólnej polityki Stowarzyszenia w dziedzinie ochrony zabytków.
2. Udzielanie opinii fachowych na życzenie resortu kultury i służby konserwatorskiej.
3. Uprawianie krytyki konserwatorskiej.
4. Popularyzowanie wśród społeczeństwa zrozumienia dla spraw ochrony dóbr kultury.
5. Interwencje.

Formy działania mają być różnorodne: współpraca z Zarządem Muzeów i Ochrony Zabytków oraz ze służbą konserwatorską i instytucjami zainteresowanymi, dyskusje, spotkania, wystawy, publicystyka. W komunikacie Oddziału Warszawskiego SHS z dnia 1.IV.1972 r. Komisja Ochrony Zabytków zaapelowała do wszystkich członków SHS o stałą współpracę i przekazywanie wszelkich informacji i postulatów związanych z szeroko pojętą problematyką ochrony zabytków. Komisja nawiązała kontakt z prasą. W dniu 4.IV.1972 r. w „Życiu Warszawy” w rubryce „Zabytkom na odsiecz”, został opublikowany list anonsujący powstanie Komisji Ochrony Zabytków przy Oddziale Warszawskim SHS. Zawierał on także apel do Departamentu Urbanistyki, Architektury i Nadzoru Budowlanego w Ministerstwie Budownictwa i Materiałów Budowlanych o przeprowadzenie kontroli aktualnego stanu technicznego zabytków architektury w całym kraju, jak też o stałe kontrole i nakazy utrzymywania przez użytkowników we właściwym stanie technicznym obiektów zabytkowych. Komisja podjęła też prace przygotowawcze do wystawy „Zabytek — użytkownik — ochrona”, która została otwarta w końcu maja 1972 r. w lokalu Stowarzyszenia Historyków Sztuki na Starym Mieście w Warszawie.

Jerzy Kowalczyk